

Hjuksån inklusive Lappängesmyran - NRO24049 Areal: 2 642 ha **Kartblad:** 21J, 22J

Kommun: Vindeln

Riksvärde: Geovetenskap, vattendrag, myrkomplex, skogslandskap, fauna

Hjuksåns vattensystem är ett värdefullt biflöde till Vindelälven som har ett egenartat utseende med flera stora sjöar som dräneras åt nordväst. De största sjöarna är Mjösjön samt Stor- och Lill-Sandsjön. Vattendraget avvattnas efter ett slingrande lopp till Vindelälven vid Hjuken. Lutningen är i genomsnitt måttlig. Området har en varierande geomorfologi med unika slamvulkaner och inslag av en mycket skyddsvärd och speciell insektsfauna. Lappängesmyran är rikt differentierad med en rad olika myrelement. Naturreservatet **Hjukenåsarna** är ett åskomplex ovanför Hjuken som består av tre mer eller mindre markanta åsar (Åkeråsen, Huvudåsen och Åskullen). Mellan Åkeråsen och Huvudåsen går väg 363. Mellan Huvudåsen och Åskullen finns en vacker serie stora välutbildade åsgravar. Genom att grundvattennivån i området ligger lågt är åsgravarna torra och deras strukturer framträder tydligt. Åsområdet utgör ett representativt och välutvecklat avsnitt av den ås som följer Vindelälvens dalgång och är ett av de mest förnämliga åsområdena inom Västerbottens län. Lerfallet ligger vid Ristjärnen längs vägen mot Gladaberg ca 20 km nordväst Vindeln. Området är ett ca 2 ha stort skredärr som sluttar ner mot Gladabäcken. Upp genom de blottlagda finsedimenten intill bäcken pressas grundvatten fram genom övertryck (sk. artesisikt grundvatten) vilket har gett upphov till att mängder av små konformade minivulkaner genom vilka slamhaltigt vatten strömmar upp till markytan. Vegetationen i området uppvisar tydliga spår av de pågående massrörelserna. En långsam jordflytning gör att träden blir krumböjda och riskerar att vältras omkull vid skred. Inom området finns fossila skredärr. Komplexet avvattnas via Hjuksån som rinner igenom områdets sydöstra del. Bäckens som avvattnar Kalkällmyran rinner ut i Gladabäcken strax uppströms Lerfallet. Ca 25 m från utflödet finns ett vattenfall på ca 1,2 m höjd som kontinuerligt eroderar bakåt mot myren. Inom området ligger också två stora kalkällor med bäckar. Ett 20 tal så här stora kalkällor är kända i hela norrland. Dessa två kalkällor tillhör de värdefullaste och hyser en mycket speciell fauna med flera sällsynta nattsländor och skallbaggar. Lappängesmyran och Stormyran utgör ett av regionens största och mest opåverkade våtmarksområden. Mångformigheten är stor både vad gäller våtmarkstyper, blöthetsgrad och näringsförhållanden. Områdets större öppna myrtyper ligger kring Hjuksån och Lappängestjärnarna. Det är blöta mjukmatte- starrkärr som närmast tjärnarna övergår i vidsträckt sumpkärr. Strängflarkjärren har trädbevuxna strängar av intermediär typ och rismosseöar är vanliga. Mellan strängarna utbreder sig intermediära till rika lösbottenkärr. Tallrismossor och tall-klotstarrkärr bildar en mosaik med svagt sluttande kärr i fastmarkskanten. Diffusa källor ger här ett inslag av mossor som är beroende av rörligt vatten, t.ex. piprensarmossa och blodskedmossa. Lappängestjärnarna är värdefulla rastlokaler för vadare och änder under vårflyttningen.